

Ravikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu töövõimetuse ennetamiseks

§ 1. Ravikindlustuse seaduse muutmine

Ravikindlustuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kindlustatud isik, kes iseenda eest maksab sotsiaalmaksu, on füüsilisest isikust ettevõtja, kohtutäitur ja notar, kes maksab sotsiaalmaksu ettevõtlusest saadavalt tulult vastavalt sotsiaalmaksuseadusele.“;

2) paragrahvi 10 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 nimetatud isiku kindlustuskaitse tekib äriregistrisse kandmisest, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojas või Notarite Kojas registreerimisest 14-päevase ooteaja möödumisel. Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, Notarite Koda või Tartu Maakohtu registriosakond on kohustatud esitama Tervisekassale isiku Tervisekassa andmekogusse kandmiseks vajalikud kindlustuskaitse tekkimise andmed seitsme kalendripäeva jooksul äriregistrisse kandmisest või ametisse asumisest.“;

3) paragrahvi 10 lõiked 3–5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 nimetatud isiku kindlustuskaitse lõpeb kahe kuu möödumisel äriregistris kustutamiskande tegemisest, ametist vabastamisest või tagandamisest. Tartu Maakohtu registriosakond, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda ning Notarite Koda on kohustatud teatama Tervisekassale käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 nimetatud isiku tegevuse lõpetamisest, ametist vabastamisest või tagandamisest kümne kalendripäeva jooksul äriregistris kustutamiskande tegemisest, ametist vabastamisest või tagandamisest.“

(4) Käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 nimetatud isiku kindlustuskaitse peatub kahe kuu möödumisel tema tegevuse peatamise, sealhulgas hooajalise tegevuse peatamise äriregistrisse kandmisest, ametisoleku või ametivolituste peatamisest. Tartu Maakohtu registriosakond, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda ning Notarite Koda on kohustatud teatama Tervisekassale isiku tegevuse, ametisoleku või ametivolituste peatamisest kümne kalendripäeva jooksul äriregistris peatamiskande tegemisest, ametisoleku või ametivolituste peatamisest.

(5) Kui isik jätkab pärast ametisoleku või ametivolituste peatamist ettevõtlusega või tema ametisoleku või ametivolituste peatamine lõpeb, on Tartu Maakohtu registriosakond, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda ning Notarite Koda kohustatud esitama Tervisekassale ettevõtluse jätkamise andmed kümne kalendripäeva jooksul jätkamisest või peatamise lõppemisest. Andmete saamisel jätkub kindlustuskaitse ilma ooteajata.“;

4) paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Haigus hüvitist võib maksta isikule, kes saab isikustatud sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, käesolevas seaduses sätestatud tingimustel.“;

5) paragrahvi 51 lõike 1 punktid 3 ja 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) kindlustatud isiku töötamine töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12⁴ lõike 1 alusel;

4) kindlustatud isiku tööst keeldumine töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12⁴ lõike 3 alusel;“;

6) paragrahvi 51 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) kindlustatud isiku töötamine töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ lõike 1 alusel;“;

7) paragrahvi 52 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Töövõimetusleht on kindlustatud isiku ajutist töövõimetust ja töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastatust tõendav dokument. Töövõimetusleht võib sisaldada ettepanekuid terviseseisundile vastavate töötingimuste kohta töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastatuse ajal. Töövõimetuslehe kirjutab kindlustatud isikule välja teda raviv või talle teenust osutav tervishoiutöötaja elektroonilisel kujul ja see edastatakse töövõimetuslehe avamisel ja lõpetamisel viivitamata X-tee liidese kaudu Tervisekassa andmekogusse.“;

8) paragrahvi 52 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Töövõimetuslehe väljakirjutamise õigus on tervishoiutöötajal. Töövõimetuslehe väljakirjutaja vastutab ajutise töövõimetuse kindlustusjuhtumi õigesti määramise ja ajutise töövõimetuse põhjendatuse eest. Töövõimetuslehe väljakirjutamise õigust ei ole kiirabi osutamisel ega tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 3 lõigetes 4 ja 6 nimetatud isikutel.“;

9) paragrahvi 52 lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Ämmaemandal on haiguslehe väljakirjutamise õigus raseda või emapuhkuse õigust omava isiku töö- või teenistuskohustuste täitmise kergendamiseks või tööst keeldumiseks töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12⁴ alusel.“;

10) paragrahvi 52 täiendatakse lõikega 2³ järgmises sõnastuses:

„(2³) Haiguslehte, mis sisaldab ettepanekuid terviseseisundile vastavate töötingimuste kohta töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ alusel, on õigus välja kirjutada ainult arstil.“;

11) paragrahvi 53 täiendatakse lõikega 4² järgmises sõnastuses:

„(4²) Kindlustatud isiku endisel tööandjal või füüsilisest isikust ettevõtjal ei ole kohustust teha töövõimetuslehele omapoolseid kandeid, kui eelmisele töövõimetuslehele järgnev töövõimetusleht algab pärast töö- või teenistussuhte lõppemist.“;

12) paragrahvi 53 lõike 5 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Hüvitis määratakse ja makstakse, kui kindlustatud isiku tööandja või füüsilisest isikust ettevõtja on teinud kindlustatud isiku elektroonilisele töövõimetuslehele X-tee liidese kaudu omapoolsed kanded hiljemalt 90. kalendripäeval alates töövõimetuslehe lõpetamisele järgnevast kuupäevast.“;

13) paragrahvi 54 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui kindlustatud isikule on antud terviseseisundile vastav töö tervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12⁴ lõike 1 alusel, maksab Tervisekassa kindlustatud isikule haigushüvitist. Hüvitis koos selle ajavahemiku eest saadava töötasu või palgaga (edaspidi *töötasu*) on võrdne haiguslehel märgitud töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastuse alguspäevale eelnenud päeval kehtinud töötasuga.“;

14) paragrahvi 54 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Kui kindlustatud isikul on õigus haigushüvitisele käesoleva seaduse § 51 lõike 1 punkti 1 alusel ning talle antakse ajutiselt terviseseisundile vastav töö tervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ alusel, jätkab Tervisekassa kindlustatud isikule haigushüvitise maksmist käesoleva seaduse § 51 lõike 1 punkti 4¹ alusel alates haiguslehe alusel töötamise esimesest päevast. Maksmist ei jätkata kauem kui käesoleva seaduse § 57 lõikes 1 sätestatud tähtajani. Hüvitis koos selle ajavahemiku eest saadava töötasuga on võrdne haiguslehel märgitud töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastuse alguspäevale eelnenud päeval kehtinud töötasuga.“;

15) paragrahvi 55 täiendatakse lõikega 9 järgmises sõnastuses:

„(9) Käesoleva seaduse § 51 lõike 1 punktides 3, 4 ja 4¹ sätestatud kindlustusjuhtumite puhul arvutatakse kalendripäeva keskmine tulu, lähtudes haiguslehel märgitud töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastuse alguspäevale eelnenud päeval kehtinud töötasust.“;

16) paragrahvi 56 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Kui haigushüvitise maksmise aluseks on tööst keeldumine tervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12⁴ lõike 3 alusel, tekib kindlustatud isikul õigus käesoleva seaduse § 54 lõike 1 punkti 1 alusel arvutatavale haigushüvitisele alates teisest päevast, millal ta keeldus töö- või teenistuskohustusi täitmast.“;

17) paragrahvi 56 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui haigushüvitise maksmise aluseks on terviseseisundile vastava töö andmine tervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12⁴ lõike 1 alusel, tekib kindlustatud isikul õigus käesoleva seaduse § 54 lõike 3 alusel arvutatavale haigushüvitisele alates päevast, millal ta asus töö- või teenistuskohustusi täitma.“;

18) paragrahvi 56 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kui haigushüvitise maksmise aluseks on ajutiselt terviseseisundile vastava töö andmine tervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ alusel, tekib kindlustatud isikul õigus käesoleva seaduse § 54 lõike 4 alusel arvutatavale haigushüvitisele alates päevast, millal ta asus ajutiselt tegema terviseseisundile vastavat tööd, kuid kõige varem 61. töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastuse päevast.“;

19) paragrahvi 59 lõikes 1 asendatakse arv „14“ arvuga „60“;

20) paragrahvi 59 lõige 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

21) paragrahvi 60 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 5 ja lõikes 2 nimetatud piirang ei kehti juhul, kui kindlustatud isik saab töötasu töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ või § 12⁴ alusel.“;

22) paragrahvi 61 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Tööandja tohib lubada isiku töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ või § 12⁴ alusel töö- või teenistuskohustusi täitma töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastatuse ajal, kui töötaja ja tööandja järgivad tervishoiutöötaja poolt haiguslehele märgitud ettepanekuid tervise seisundile vastavate töö- või teenistustingimuste kohta.“;

23) paragrahvi 89 täiendatakse lõigetega 28 ja 29 järgmises sõnastuses:

„(28) Käesoleva seaduse 2024. aasta 1. aprillil jõustunud muudatusi rakendatakse pärast 2024. aasta 1. aprilli toimunud kindlustusjuhtumite puhul avatud uutele haiguslehtedele.

(29) Kui rasedale või emapuhkuse õigust omavale isikule kirjutatakse välja tööst keeldumise või tervise seisundile vastava töö andmise haigusleht enne 2024. aasta 1. aprilli, kohaldatakse tema kindlustusjuhtumile käesoleva seaduse enne 2024. aasta 1. aprilli kehtinud redaktsiooni.“;

24) seadust täiendatakse §-ga 89³ järgmises sõnastuses:

„§ 89³. Töövõimetuse ennetamise süsteemi järeelhindamine

Sotsiaalministeerium analüüsib töötervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel ajutist tervise seisundile vastava töö andmist ning selle ajal hüvitise maksmise mõju ja tulemuslikkust hiljemalt 2029. aastal.“.

§ 2. Avaliku teenistuse seaduse muutmise

Avaliku teenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 48 tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 83 punkti 3 täiendatakse pärast sõna „tähtsuses“ tekstiosaga „, välja arvatud haiguslehe alusel teenistuses olemisel töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ või § 12⁴ alusel“;

3) paragrahvi 93 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ametniku võib teenistusest vabastada töövõime vähenemise tõttu, kui ametnik ei saa oma teenistusülesandeid täita üle kuue kuu aasta jooksul.“;

4) paragrahvi 93 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ametniku teenistusest vabastamine käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alusel ei ole lubatud, kui ametnik on teenistuses haiguslehe alusel töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 12³ või § 12⁴ alusel, ametiasutusel on võimalik ametniku nõusolekul kohandada ametikohta või muuta ametniku teenistustingimusi või kui ametnikku on võimalik tema nõusolekul üle viia samas ametiasutuses teisele ametikohale, kus ülesannete täitmine vastab tema töövõimele ning sobib tema hariduse, töökogemuse, teadmiste ja oskustega.“;

5) seadust täiendatakse §-ga 134⁶ järgmises sõnastuses:

„§ 134⁶. Käesoleva seaduse § 48 rakendamine

Ametnikule, kellele on raseduse tõttu välja kirjutatud töövõimetusleht või kellel tekib õigus emapuhkusele enne 2024. aasta 1. aprilli, kohaldatakse käesoleva seaduse enne 2024. aasta 1. aprilli kehtinud § 48.“

§ 3. Sotsiaalmaksuseaduse muutmine

Sotsiaalmaksuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) töötervishoiu ja tööohutuse seaduse §-s 12² ja ravikindlustuse seaduse §-s 54 sätestatud hüvitistele lisaks töövõimetuslehe alusel makstavat hüvitist, välja arvatud ravikindlustuse seaduse §-s 60 sätestatud juhul, töö- või teenistuskohustuste täitmisest vabastuse aja eest summas, mis ei ületa koos nimetatud sätete alusel makstavate kohustuslike hüvitistega töölepingu seaduse § 29 lõike 8 alusel arvatud töötaja keskmist töötasu ega § 13 lõikest 1 tulenevaid tööandja kulutusi töötaja töötervishoiu ja tööohutuse tagamiseks.“;

2) paragrahvi 3 punkt 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„18) töötervishoiu ja tööohutuse seaduse §-s 12² ja ravikindlustuse seaduse §-s 54 sätestatud hüvitistele lisaks töövõimetuslehe alusel makstavat hüvitist, välja arvatud ravikindlustuse seaduse §-s 60 sätestatud juhul, mis vastab koos kohustuslike hüvitistega füüsilisest isikust ettevõtja eelmise aasta kalendripäeva keskmisele sotsiaalmaksuga maksustatavale tulule, arvestades käesoleva seaduse § 2 lõikes 5 sätestatud.“.

§ 4. Tervisekassa seaduse muutmine

Tervisekassa seaduse § 2 täiendatakse lõigetega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

„(3¹) Tervisekassa võib oma ülesannete täitmisel koostatud nõude, haldusakti või muu dokumendi toimetada füüsilisele isikule kätte posti teel tähtkirjaga, lihtkirjaga või väljastusteatega tähtkirjaga või elektrooniliselt. Elektroonilist kättetoimetamise viisi kasutatakse juhul, kui on mõistlikult võimalik eeldada, et isikul on juurdepääs enda elektronpostile.

(3²) Elektronposti aadressil saatmisel loetakse dokument kättetoimetatuks 30 kalendripäeva möödumisel elektrooniliselt kättesaadavaks tegemisest, kui pole tõendatud dokumendi varasem kättetoimetamine.“.

§ 5. Tulumaksuseaduse muutmine

Tulumaksuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 42 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „lõikes 2³“ tekstiosaga „lõigetes 2³ ja 2⁴“;

2) paragrahvi 42 täiendatakse lõikega 2⁴ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Kui väljamakse saaja saab maksustatavat tulu ravikindlustuse seaduse alusel Tervisekassalt, ei või ta avaldust Tervisekassale esitada.“.

§ 6. Töölepingu seaduse muutmise

Töölepingu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 10¹ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Katseaja hulka ei arvestata seda aega, kui töötaja tööülesannete täitmine oli takistatud, eelkõige kui töötaja oli ajutiselt töövõimetu, täitis haiguslehe alusel töötamise ajal tavapärasest erinevaid tööülesandeid või kasutas puhkust.“;

2) paragrahv 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 18. Emapuhkuse õigusega töötaja töötingimused

Emapuhkuse lõppemisel on naisel õigus kasutada paranenud töötingimusi, millele tal oleks tekkinud õigus töölt äraoleku ajal.“;

3) paragrahvi 88 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) ei ole pikka aega tulnud toime tööülesannete täitmisega terviseseisundi tõttu, mis ei võimalda töösuhet jätkata (edaspidi *töövõime vähenemine terviseseisundi tõttu*), välja arvatud haiguslehe alusel töötamise korral. Töövõime vähenemist terviseseisundi tõttu eeldatakse, kui töötaja terviseseisund ei võimalda täita tööülesandeid 12-st kuust kuuel.“;

4) paragrahvi 97 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva seaduse § 88 lõikes 1, välja arvatud punktis 1 nimetatud alusel võib tööandja töölepingu üles öelda etteteatamistähtaega järgimata, kui kõiki asjaolusid ja mõlemapoolset huvi arvestades ei või mõistlikult nõuda lepingu jätkamist kokkulepitud tähtaja või etteteatamistähtaja lõppemiseni.“;

5) seadust täiendatakse §-ga 139¹⁰ järgmises sõnastuses:

„§ 139¹⁰. Raseda ning emapuhkuse õigusega töötaja töötingimuste rakendamine

Isikule, kellele on raseduse tõttu välja kirjutatud haigusleht või kellel tekib õigus emapuhkusele enne 2024. aasta 1. aprilli, kohaldatakse käesoleva seaduse enne 2024. aasta 1. aprilli kehtinud § 18.“.

§ 7. Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise

Töötervishoiu ja tööohutuse seadust täiendatakse §-dega 12³ ja 12⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 12³. Haiguslehe alusel töötamine

(1) Töötajal ja tööandjal on õigus kokku leppida ajutiselt terviseseisundile vastava töö tegemises haiguslehe alusel, kui töötaja haiguslehele märgitud töökohustuste täitmisest vabastuse päevast on möödunud rohkem kui 60 kalendripäeva ning töökohustuste täitmisest

vabastatus kestab vähemalt 90 kalendripäeva kuni ravikindlustuse seaduse § 57 lõikes 1 sätestatud tähtajani.

(2) Tööandja ja töötaja on kohustatud järgima haiguslehele märgitud tervise seisundile vastavaid töötingimusi.

(3) Kui tööandjal ei ole võimalik pakkuda töötajale tema tervise seisundile vastavaid töötingimusi, ei tohi töötaja haiguslehe alusel töötada.

(4) Tööandja ei või haiguslehe alusel töötamise eest maksta töötasu vähem kui 50% enne haiguslehele märgitud töökohustuste täitmisest vabastuse päevale eelnenud päeval kokku lepitud töötasust.

(5) Lisaks tööandja makstavale töötasule saab töötaja haigushüvitist ravikindlustuse seaduses ette nähtud tingimustel ja korras.

(6) Töötaja ja tööandja võivad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kokkuleppe igal ajal üles öelda.

§ 12⁴. Raseda ja emapuhkuse õigusega töötaja haiguslehe alusel töötamine

(1) Rasedal ja emapuhkuse õigusega töötajal on õigus nõuda ajutiselt tervise seisundile vastavat tööd haiguslehe alusel, kui tema tervise seisund ei võimalda ettenähtud tööülesandeid kokkulepitud tingimustel täita.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel töötamisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 12³ lõigetes 2 ja 4–6 sätestatut.

(3) Rase ja emapuhkuse õigusega töötaja võib keelduda haiguslehe alusel tööülesannete täitmisest, kui tööandjal ei ole võimalik anda talle tema tervise seisundile vastavat tööd või töötaja loobub pakutavast tööst.“.

§ 8. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2024. aasta 1. aprillil.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 11 jõustub 2025. aasta 1. veebruaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2023

Algatab Vabariigi Valitsus

(allkirjastatud digitaalselt)